

Standart Profil – Türkiye'deki İşçi Hakları ile ilgili Endişeler Hakkında

PAYDAŞ DEĞERLENDİRMESİ

2 Şubat 2009

*Uyum Danışmanlığı / Ombudsmanlığı
Uluslararası Finans Kurumu /
Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansı
www.cao-ombudsman.org*

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar Listesi.....	ii
1. Giriş	2
2. CAO Değerlendirmesi	4
3. Tavsiye Edilen Eylemler	5

KISALTMALAR LİSTESİ

CAO	Uyum Danışmanlığı / Ombudsmanlığı
IFC	Uluslararası Finans Kurumu
MIGA	Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansı
TÜRK-İŞ	Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu
Petrol-İş	Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası
Standart Profil	Standart Profil Otomotiv San. Tic. A.Ş.
PS2	IFC'nin Sosyal ve Çevresel Sürdürülebilirlik ile ilgili Politika ve Performans Standartları ve Bilgilerin Açıklanması ile ilgili Politika Standartları No. 2: İşçi ve Çalışma Koşulları

1. Giriş

Uyum Danışmanlığı/Ombudsmanlığı (CAO), Dünya Bankası Grubu bünyesindeki Uluslararası Finans Kurumu'nun (IFC) ve Uluslararası Yatırım Garanti Ajansı'nın (MIGA) bağımsız şikayet mekanizmasıdır. CAO doğrudan Dünya Bankası Grubu Başkanına bağlıdır ve görev alanında projelerden etkilenen insanlardan alınan şikayetlerin adil, nesnel ve yapıcı bir şekilde ele alınmasına yardımcı olmak ve IFC ile MIGA'nın rol aldığı projelerin sosyal ve çevresel sonuçlarını iyileştirmek yer almaktadır. İlk olarak, şikayetler CAO'nun Ombudsman fonksiyonu tarafından cevaplanmaktadır.

Bu doküman, CAO'nun değerlendirme sürecini ve tatmin edici bir çözüme yönelik atılacak adımların tavsiyelerini açıklamaktadır.

1.1. Yardım Talebi

09 Eylül 2008 tarihinde CAO, Petrol-İş ve Standart Profil işçileri adına TÜRK-İŞ'ten Standart Profil'deki işçi ve çalışma koşulları ve özellikle de dernek kurma ve sendikalaşma hakkı önündeki sınırlamalar hakkında bir şikayet mektubu almıştır.

Mektup 22 Eylül 2008 tarihinde değerlendirme için uygun bulunmuştur ve şikayet sahiplerine ve IFC proje ekibine, Standart Profil'e şikayet mektubunun CAO'nun aşağıdaki üç değerlendirme kriterinin hepsini karşıladığının bildirilmesi amacıyla bir teyit yazısı gönderilmiştir:

1. Şikayet IFC/MIGA'nın katıldığı veya aktif olarak katılmayı düşündüğü bir proje ile ilgili.
2. Şikayet mektubunda dile getirilen hususlar, CAO'nun IFC/MIGA yatırımlarının sosyal ve çevresel etkilerini ele alma görevi ile ilgili.
3. Şikayet sahibi (veya şikayet sahibinin temsil yetkisine sahip olduğu kişiler) şikayet mektubunda dile getirilen sosyal ve/veya çevresel etkilerin gerçekleşmesi halinde bu etkilerden etkilenebilirler.

1.2. Proje

Şikayet sahibi, 20 Nisan 2006¹ ve 21 Haziran 2007² tarihlerinde onaylanan IFC kredilerine atıfta bulunmaktadır. İkinci kredinin, hem yurt içi satış hem de ihracat imkanları ve yüksek bir istihdam potansiyeli olan hızlı büyüyen bir sektör olan Türkiye otomobil yedek parçaları sektöründe faaliyet gösteren kilit şirketlerden birisi olan Standart Profil'i destekleyecek 22 milyon €'luk bir kredi olması bekleniyordu.

İkinci projenin Önerilen Yatırım Özeti³ göre, 1977 yılında kurulan ve merkezi İstanbul'da bulunan Standard Profil otomotiv sızdırmazlık sistemlerinin Türkiye'deki en büyük üreticisidir. Şirketin ürün hattı; kapı izolasyon fitilleri, gövde izolasyon fitilleri motor kapağı contaları ve arka cam fitilleri gibi geniş yelpazeli kauçuk izolasyon fitillerini kapsamaktadır. Bu ürünler otomotiv sanayiindeki çeşitli Orijinal Ekipman Üreticilerine

¹ Önerilen Yatırım Özeti (SPI) Proje Kimlik # 24940, 3 Mart 2006;

² Önerilen Yatırım Özeti (SPI) Proje Kimlik # 26098, 18 Mayıs 2007;

³ Önerilen Yatırım Özeti (SPI) Proje Kimlik # 26098, 18 Mayıs 2007;

(OEM) satılmakta ve bu üreticiler bunları otomobil üretim sürecinde kullanmaktadır. Şirketin Türkiye'deki üretim tesisleri İstanbul'un 200 km doğusundaki Düzce ilinde yer almakta ve iki kampüs ve beş fabrikadan oluşmaktadır.

Standart Profil, finansal yatırımcıların mülkiyetindeki bir Türk özel sektör şirkettir. Bir özel sermaye fonu olan Bancroft II, L.P, Standart Profil'in hakim ortağıdır. IFC de daha önceki bir ilişki sebebiyle şirkette hisse sahibidir.⁴

İkinci yatırımın, şirketin Türkiye'deki yüksek nitelikli teknisyenler için istihdam fırsatları yaratan AR-GE kapasitesi yoluyla yenilikçiliği desteklemesi beklenmektedir. Yatırımın, yerel bir şirketin büyüyerek Avrupa piyasasında önde gelen bir oyuncu haline gelmesini destekleyerek Türkiye'de değer yaratması beklenmektedir.

IFC'nin bu işlemdeki rolleri arasında aşağıdakiler bulunmaktadır:

- Avrupa piyasalarına hizmet sunmak için rekabetçilik ve coğrafi açıdan iyi konumdaki yerel bir şirkete finansman sağlayarak Türkiye'nin otomotiv parçaları sektörünü desteklemek;
- Şirkete küresel endüstri uzmanlığının aktarılması.

Söz konusu proje, hava ve su emisyonları, enerji kullanımı, akışkan arıtımı ve bertarafı ve atık yönetimi ile ilgili çok küçük çevresel etkileri olan bir projedir. En önemli sosyal sorunlar, işçi ve çalışma koşulları ve işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgilidir. Potansiyel olumsuz etkiler küçük boyutludur ve kolaylıkla bertaraf edilebilir niteliktedir. Söz konusu proje çevresel açıdan bir Kategori B projesidir.

Bu proje ile ilgili politikalar ve kılavuzlara gelince; Çevresel ve Sosyal İnceleme Özeti⁵, IFC en önemli standartlar olarak aşağıdaki Performans Standartlarını tespit etmiştir;

- PS1: Sosyal ve Çevresel Değerlendirme ve Yönetim Sistemleri;
- PS2: İşçi ve Çalışma Koşulları;
- PS3: Kirliliğin Önlenmesi ve Azaltılması;
- PS4: Halk Sağlığı, Emniyeti ve Güvenliği.

⁴ Önerilen Yatırım Özeti (SPI) Proje Kimlik # 24940, 3 Mart 2006;

⁵ Çevresel ve Sosyal İnceleme Özeti (ESRS) Proje Kimlik # 26098, 18 Mayıs 2007

2. CAO Değerlendirmesi

2.1 Saha Ziyareti Programı

Değerlendirme süreci kapsamında bir CAO Ombudsman Ekibi (Amar Inamdar, Baş Uzman, Ombudsman, CAO; Hasip Kurt, Arabulucu, Danışman, CAO; ve Volkan Bayram, Araştırma Analisti, Danışman, CAO) Türkiye’de Standart Profil’e; işçiler adına Petrol-İş ve TÜRK-İş’e ve IFC İstanbul Ofisine ziyaretlerde bulunarak Eylül 2008’de sunulan Şikayet mektubunda ifade edilen sorunlara ilişkin ilgilerini ve perspektiflerini tartışmıştır. Ayrıca, CAO Ombudsman Ekibi, tehlike arz eden durum ve hususlar hakkında daha geniş bir fikir edinebilmek için diğer paydaşlar ve konu ile ilgili bağımsız uzmanlar ile görüşmelerde bulunmuştur. Ziyaretlerin programı aşağıda sunulmuştur:

11 Kasım 2008, Salı– İstanbul, Türkiye

08:30 – 10:00 IFC Avrupa, Orta Asya Orta Doğu evre ve Sosyal Kalkınma Baş Uzmanı Didier Fohlen ile görüşme.

10:30 – 12:00 Őikayette bulunan toplulukların temsilcileri ile görüşme: TÜRK-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Pevrul Kavlak; Petrol-İş Başkanı Mustafa ztaşkın; Petrol-İş Teşkilatlandırma Sorumlusu Hakan Koçak; Petrol-İş Hukuk Müşaviri Yalçın Aksakal.

13:30 – 15:00 Diğer sendikaların liderleri ile görüşme: Türkiye Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik İşverenleri Sendikası (KİPLAS) Genel Başkanı Refik Baydur; Türkiye Cam İşverenleri Sendikası Genel Başkanı Ali Nafiz Konuk; TÜRK-İş Eski Başkanı Salih Kılıç.

15:30 – 17:00 Standart Profil Yönetimi ile görüşme: Standart Profil Yönetim Kurulu Başkanı Andreas Engel; Standart Profil’in Eski Başkanı ve Kurucusu Rifat Kamhi

12 Kasım 2008, arşamba– İstanbul, Türkiye

10:00 – 11:00 IFC Güney Avrupa ve Orta Asya Direktörü Shahbaz Mavaddat ile görüşme.

11:30 – 12:30 Konu ile ilgili bağımsız bir uzman olan T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İstanbul alışma Bölge Müdürü Atakan Tanış ile görüşme.

15:30 – 17:30 Standart Profil’in İnsan Kaynakları Bölümü alışanları ile görüşme: Standart Profil Personel ve İdari İşler Müdürü Ali Güvenç;  başka İK personeli; ve Standart Profil Düzce Fabrikası Baş İşletme Sorumlusu Hakan zcan.

CAO ekibi Salı ve arşamba günleri tüm gün görüşmelerde bulunmuştur. Sonraki günlerde gerçekleştirilen görüşmeler, CAO ekip yesi Hasip Kurt tarafından her bir taraf ile ayrı ayrı gizlilik içerisinde gerçekleştirilmiştir.

Hasip Kurt'un daha sonraki görüşmeleri:

13 – 20 Kasım 2008 – Kocaeli, Türkiye

Yerel iş adamları, diğer yerel sendika liderleri, tedarikçiler ve Standart Profil'in hem dışarıdan tutulan hem de kadrolu işçileri ile yapılan gizli görüşmeler.

17 – 19 Kasım 2008 – Kocaeli, Türkiye

Kocaeli ili işgücü ilişkileri resmi temsilcileri ve bölge müdürleri ile ayrı ayrı yapılan gizli görüşmeler.

01 Aralık 2008, Pazartesi – Düzce, Türkiye

Standart Profil Düzce Fabrikası yetkilileri Personel ve İdari İşler Müdürü Ali Güvenç ve Baş İşletme Sorumlusu Hakan Özcan işle birlikte gerçekleştirilen gayriresmi saha ziyaretleri ve görüşmeler.

02 Aralık 2008, Salı – İstanbul, Türkiye

14:00 – 15:00 Petrol-İş Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın ile görüşme

3. Tavsiye Edilen Eylemler

Değerlendirme sürecinde etkilenen işçiler adına TÜRK-İŞ ve Petrol-İş liderleri ve temsilcileri; Standart Profil yönetimi ve insan kaynakları personeli; IFC; ilgili resmi kurumların temsilcileri ve konu ile ilgili bağımsız uzmanlar ile yapılan görüşmelere ve elde edilen bilgilere dayalı olarak; CAO'ya sunulan şikayet mektubunda açıklanan sorunların tek bir konu altında toplandığı görülmüştür - PS2: İşçi ve Çalışma Koşulları.

Değerlendirmeye dayalı olarak CAO Standart Profil'in aşağıdaki adımları atmasını tavsiye etmiştir:

Eylem 1: İşyerinde PS2'nin Ayrıntıları Hakkında Bilinçlendirme Çalışmalarının Yapılması

Standart Profil, daha fazla görünürlük yoluyla işyerinde İşçi, ve Çalışma Koşulları hakkındaki 2 no'lu IFC Performans Standardı konusunda bilinç düzeyini yükseltmelidir.

Standart Profil, işyerinde (PS2 uyarınca) çekirdek işgücü standartlarının standartlaştırılmış bildirimlerini işçiler tarafından kolaylıkla anlaşılır bir şekilde görünür kılacaktır.

Eylem 2: İşçilerin ve Yönetimin Eğitimi

CAO, IFC'nin işçi ve çalışma koşulları hakkındaki PS2 gerekliliklerinin etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak üzere bir eğitim programının uygulanmasında işçilere ve yönetime yardımcı olacaktır.

Bu eğitim, PS2 konusundaki anlayışın geliştirilmesinde Standart Profil yönetimi ve işçileri için yararlı olacaktır. CAO, görevlerin tamamlanması için uygun niteliklere sahip bir danışman belirleyecektir.

Eylem 3: IFC'nin İşgücü Denetimi

Standart Profil'in IFC çekirdek işgücü standartlara uyum konusunda Standart Profil yönetimine, IFC'ye ve CAO'ya güvence verebilmesi için, CAO ve IFC ile istişare halinde 6 ay içerisinde bağımsız bir işgücü denetimi gerçekleştirmesi gereklidir.

Başlıca taraflar, tavsiye edilen bu eylemlerin şikayet konusu sorunları tatmin edici bir şekilde çözüme kavuşturacağını CAO'ya bildirmiştir. CAO, bu eylemlerin uygulanabilmesi için IFC ve Standart Profil ile birlikte çalışmaktadır. CAO bu süreci tamamlanıncaya kadar izlemeye devam edecektir.